

Offentliggjort d. 9. juni 2007

6633 512 Page 21 - 2007.doc

Introduktion til den nye arvelov ©

*Af advokat (L) Bodil Christiansen og
advokat (H), cand. merc. (R) Tommy V. Christiansen*

www.v.dk

Folketinget vedtog den 1. juni 2007 en ny arvelov. Arvelovgivningen ændres kun med mange års mellemrum. Den nye arvelov påkalder sig derfor stor opmærksomhed.

Loven træder i kraft den 1. januar 2008, og skal anvendes, hvor den person, der efterlader sig arv (arveladeren), afgår ved døden den 1. januar 2008 eller senere. Er arveladeren afgået ved døden før 1. januar 2008, anvendes de hidtil gældende regler.

Loven vil berøre stort set alle danskere og vil i nogle situationer kunne få vidtrækkende økonomisk betydning for arvingerne. Jeg vil derfor omtale nogle af de regler i den ny arvelov, der har størst praktisk interesse.

Grundlæggende regler.

På samme måde som den gamle arvelov er der med den nye arvelov fastsat en række grundlæggende regler, der gælder, *hvis arvelader ikke har bestemt noget andet* i et testamente. De grundlæggende regler er i bund og grund udtryk for, hvad Folketinget antager, at hovedparten af danskerne ville vælge, hvis de blev spurgt. Meningen med reglerne er altså at sikre, at der sker den ønskede fordeling af arven, uden at arveladeren er nødt til at oprette testamente. Disse grundlæggende regler kaldes ofte ”de almindelige regler” eller ”arvelovens regler” om fordeling af arven.

Hvis arveladeren måtte ønske en *anden fordeling end den, der er fastlagt i loven*, må han oprette et testamente, der beskriver, hvordan arven så skal fordeles.

---

*Bodil Christiansen
Advokat (L)*

*Tommy V. Christiansen
Advokat (H), cand. merc. (R)*

*Tlf. 70 150 800
Mob. 40 100 800*

*tommy@v.dk
www.v.dk*

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Slægtsarvinger

Der er ikke med den nye arvelov ændret på de grundlæggende regler om fordeling af arven indenfor en familie.

Disse regler går ud på, at arv efter forældre tilfalder børnene med lige andele til hvert barn. Er et af børnene afgang ved døden, men efterlader dette barn sig børn, dvs. børnebørn af forældrene, træder børnebørnene i barnets sted. Børnebørnene arver altså den arvelod, som barnet ville have arvet, hvis barnet havde været i live. Arvelodden fordeles mellem børnebørnene med lige andele til hvert barnebarn. Reglerne gælder for alle børn, børnebørn m.v., og dermed uanset om det enkelte barn er født i eller udenfor ægteskab. Børn, børnebørn, oldebørn etc. kaldes i fagsproget for "livsarvinger". Livsarvinger er samtidig tvangsarvinger, og vil derfor indenfor visse grænser altid modtage arv efter arvelader.

Et enkelt eksempel illustrerer reglerne:

En fraskilt fader, Frederik, har to børn, Lars og Lone. Når Frederik falder væk, skal arven efter ham fordeles med lige store andele til Lars og Lone.

Er situationen den, at Lars er afgang ved døden før Frederik, men har Lars 3 børn, dvs. Frederiks børnebørn, vil der ske følgende ved Frederiks død: Lone arver halvdelen af arven efter Frederik. Den anden halvdel af arven skulle være tilfaldet Lars. Da Lars selv er afgang ved døden, fordeles Lars's arvelod mellem Lars's 3 børn. De 3 børn arver lige, og arver dermed hver 1/6 af arven efter Frederik.

Er situationen den, at både Lars og Lone er faldet væk før Frederik, og efterlader Lone sig ingen børn eller børnebørn m.v., modtager Lars's 3 børn hele arven efter Frederik. Arven fordeles lige mellem de 3 børn. Selv om Lone måtte have været gift, skal der ikke udredes arv til Lones mand, da han ikke er efterkommer af Frederik.

Efterlader en arvelader sig ingen børn, børnebørn m.v., tilfalder arven hans forældre. Forældrene arver hver en halvdel af arven. Er en af forældrene afgang ved døden, træder denne forældres børn, dvs. arveladeres søskende eller halvsøskende, i den pågældende

Offentliggjort d. 9. juni 2007

forældres sted. Arven fordeles mellem disse søskende med lige andele til hver. Er en søskende afdøet ved døden, træder denne søskendes livsarvinger i hans sted – helt på samme måde som ovenfor beskrevet.

Et eksempel illustrerer reglerne: Frederik afdør ved døden barnløs og ugift. Han efterlader sig sin fader og søsteren Frida. Frederiks fader arver halvdelen af arven efter Frederik. Den anden halvdel skulle være tilfaldet Frederiks moder. Men da hun er afdøet ved døden, arver Frida i stedet den anden halvdel af arven.

Har en person ingen livsarvinger, og ingen forældre eller søskende eller søskendebørn m.v., arver personens bedsteforældre. Halvdelen af arven tilfalder bedsteforældrene på den fædrene side og den anden halvdel tilfalder bedsteforældrene på den mødre side. Er en af bedsteforældrene død, træder denne bedsteforældres børn, dvs. morbrødre og mostre samt farbrødre og faste, i bedsteforældrens sted. Er der ingen morbrødre og mostre eller farbrødre og faste, går arven i dette tilfælde *ikke* videre til næste led. Arv kan efter loven ikke tilfalde kusiner og fætre. I stedet går arven i statskassen.

Arveladers forældre, søskende, bedsteforældre samt morbrødre og mostre samt farbrødre og faste m.v. er *ikke* tvangsarvinger. Efterlader arvelader sig ingen livsarvinger, dvs. børn, børnebørn m.v., og ej heller en ægtefælle, jf. nærmere nedenfor, har han derfor heller ingen tvangsarvinger. Han kan følgelig frit testere den fulde arv til hvem han vil – og herunder altså også til f.eks. en yndlingskusine.

De ovenstående regler er de grundlæggende regler om fordeling af arv indenfor slægten. Har en arvelader ikke oprettet testamente med en afvigende fordeling, vil arven blive fordelt efter disse regler. Som nævnt indledningsvist er begrundelsen, at denne fordeling svarer til, hvad de fleste danskere ville vælge, hvis de blev spurgt.

Efterlader afdøde sig en ægtefælle, ser billedet anderledes ud. Denne situation omtales nedenfor. Men den arv, der skal tilfalde afdødes børn, skal også her fordeles efter de ovenfor beskrevne regler.

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Tvangsarv

Begrebet tvangsarv er et udtryk for, at en livsarving henholdsvis en ægtefælle har ret til at modtage en vis mindste andel af arven efter arvelader. Efter dansk ret kan en arvelader således ikke afskære et barn fuldstændigt fra at modtage arv. Men arveladeren kan bestemme i et testamente, at arven til barnet skal begrænses mest muligt, nemlig til barnets tvangsarv.

Tvangsarv er en rodfæstet retstradition i dansk arveret, men de hensyn, der i tidligere tider har begrundet tvangsarv, må nok siges med tiden at have mistet betydning.

Det udvalg, Arvelovsudvalget, som Justitsministeriet nedsatte for at overveje en ny arvelovgivning, overvejede da også, om der overhovedet var grundlag for at opretholde en tvangsarveret, og i givet fald rækkevidden af nye regler om tvangsarv.

Med den nye arvelov blev de hidtidige regler om tvangsarv opretholdt, men modereret på 2 måder:

For det første er tvangsarven reduceret fra 1/2 til 1/4 af den arv, som en livsarving eller en ægtefælle normalt vil have krav på efter loven.

Dernæst er der som noget nyt givet mulighed for at maksimere arven til hvert barn til 1 mio. kr. Tvangsarven kan altså reduceres til mindre end 25 % af det beløb, som arvingen ville have modtaget uden testamente, hvis blot arvingen modtager mindst 1 mio. kr. Denne maksimering vil få selvstændig betydning, hvor et barn efter loven – og altså uden testamente – stod til at arve 4 mio. kr. eller mere. Beløbsgrænsen på 1 mio. kr. reguleres løbende.

De to regler om reduktion af tvangsarv – der altså giver arvelader tilsvarende videre dispositionsmuligheder – er blandt andet begrundet i et ønske om at lette generations-skifter af erhvervsvirksomheder. Navnlige reglen om maksimering af arv til en arving er møntet på tilfælde, hvor ét barn blandt flere skal overtage forældrenes erhvervsvirksomhed, og hvor dette barns overtagelse af virksomheden mod at udrede arv til de andre

Offentliggjort d. 9. juni 2007

børn vil være en væsentlig belastning for virksomhedens videre drift og ekspansion. For nogle vil reglerne sikkert give ubehagelige mindelser om de svundne tider, hvor den ældste søn i slægten overtog slægtsgården.

Ægtefæller

Efterlader en person sig en ægtefælle, vil billedet kunne se noget anderledes ud. En ægtefælle vil nemlig som udgangspunkt arve en del af arven efter afdøde. Den resterende del af arven skal som udgangspunkt fordeles mellem arveladerens livsarvinger efter de regler, som jeg har beskrevet ovenfor.

Et væsentligt element i den nye arvelov er en styrkelse af ægtefællens retsstilling i forhold til den afdøde ægtefælles børn. Hensynet til en længstlevende ægtefælle er altså vægtet tungere end hensynet til børnene. Denne tendens til at prioritere ægtefællens økonomiske stilling forud for børnenes stilling ses også i andre sammenhænge, og var blandt andet en fremtrædende facet i de nye regler fra årsskiftet om længstlevende ægtefælles pensionsretlige stilling ved dødsfald.

Når det er fundet nødvendigt at styrke den længstlevende ægtefælles retsstilling, skal dette blandt andet ses i lyset af, at en længstlevende ægtefælle i dag i langt flere tilfælde *ikke* vil have mulighed for at overtage boet efter den førstafdøde til uskiftet bo. Dette kan f.eks. skyldes, at den afdøde ægtefælle efterlader sig børn fra tidligere forhold eller tidligere ægteskaber (særlivsarvinger). Blandt andre årsager kan nævnes, at den afdøde havde fuldstændigt særeje, som ikke kan overtages til uskiftet bo, eller at den længstlevende ægtefælle ønsker at gifte sig igen.

Ægtefællens retsstilling er blevet styrket på flere måder:

Hidtil arvede en ægtefælle 1/3 af arven efter førstafdøde efter loven, medens de resterende 2/3 tilfaldt førstafdødes børn til lige deling mellem børnene. Med den nye arvelov er denne fordeling blevet ændret i længstlevende ægtefælles favør. *En længstlevende ægtefælle arver således nu efter loven halvdelen af arven efter førstafdøde ægtefælle,*

Offentliggjort d. 9. juni 2007

medens den anden halvdel tilfalder førstafdødes børn til lige deling. Dette gælder, uanset hvor mange børn førstafdøde efterlader sig. Det skal dog tilføjes, at har ægtefællerne almindeligt formuefællesskab, starter den længstlevende ægtefælle med – lidt forenklet udtrykt - at udtage halvdelen af hele fællesformuen, og arver herefter en andel af resten. Er der ikke oprettet testamente, modtager den længstlevende ægtefælle således først halvdelen som sin andel af fællesformuen, og dernæst halvdelen af resten som arv. Har afdøde ingen livsarvinger, arver ægtefællen hele afdødes formue.

Også en ægtefælle er tvangsarving. Tvangsarven er på samme måde som for børn $\frac{1}{4}$ af den arv, som ægtefællen normalt ville have modtaget efter loven.

Herudover *gælder den særlige regel*, at en ægtefælle af boet kan udtage så meget, at værdien heraf sammenlagt med den længstlevendes bos- og arvelod samt fuldstændige særeje udgør indtil 600.000 kr. Beløbsgrænsen på de 600.000 kr. reguleres løbende. I beregningen af de 600.000 kr. indgår forsørgertabserstatning, livsforsikringer samt pensionsydelse og lignende ydelser, der kommer til udbetaling til den længstlevende ægtefælle i anledning af dødsfaldet. Denne ret for ægtefællen benævnes ”suppleringsarv”.

Reglen afløser en tilsvarende regel i den hidtidige arvelov, men beløbsgrænsen er blevet væsentligt forhøjet med den nye arvelov.

Uskiftet bo

Der er med den ny arvelov fortsat mulighed for at overtage boet efter den førstafdøde ægtefælle til uskiftet bo. Reglerne om uskiftet bo er i det væsentligste videreført med den nye lov.

En længstlevende ægtefælle vil således også med de nye regler kunne kræve at overtage boet til uskiftet bo, hvis afdøde kun havde fællesbørn – i loven kaldet fælles livsarvinger - med den længstlevende ægtefælle. Dette gælder, hvad enten der er oprettet testamente eller ej.

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Efterlader afdøde sig også særlivsarvinger, dvs. børn fra tidligere ægteskaber m.v., kan længstlevende ægtefælle kun overtage boet til uskiftet bo, hvis særlivsarvingerne giver samtykke. Ønsker særlivsarvingerne ikke at give samtykke, må den længstlevende ægtefælle enten skifte med de pågældende særlivsarvinger, og herefter overtage boet til uskiftet bo *eller* skifte boet fuldt ud.

Der stilles også efter den ny arvelov visse *krav til den længstlevende ægtefælles økonomiske stilling* for at udlevere et bo til uskiftet bo. Det kræves nemlig som udgangspunkt, at den længstlevende ægtefælle *selv* råder over tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser. Men ved vurderingen af, om den længstlevende har tilstrækkelige midler tages hensyn til midler, som den længstlevende ægtefælle vil modtage i arv fra den førstafdøde ægtefælles *fuldstændige særeje*, samt *erstatnings-, forsikrings- og pensionsbeløb, der tilfalder den længstlevende ægtefælle* i anledning af den førstafdøde ægtefælles død.

Hvis et bo udleveres til uskiftet bo, vil den længstlevende ægtefælle i dennes levende live udøve en – som det hedder i loven – ejers rådighed over det uskiftede bo. Ægtefællen vil altså frit kunne disponere, ikke blot over sine egne formueaktiver, men også over den afdøde ægtefælles formueaktiver. Samtidig bliver den længstlevende ægtefælle personligt ansvarlig for den afdøde ægtefælles forpligtelser.

Der er endvidere i den nye arvelov optaget en række regler om arvingernes reaktionsmuligheder, hvis den længstlevende ægtefælle misbruger sin rådighed over boet.

Efterlader den førstafdøde ægtefælle sig ingen livsarvinger, kommer et uskiftet bo ikke på tale. I dette tilfælde arver den længstlevende ægtefælle hele arven efter førstafdøde, med mindre afdøde har oprettet et testamente med begunstigelser af andre personer, foreninger m.v.

Ugifte samlevende.

Et af de punkter, der i de senere år har været genstand for stor interesse, er de ugifte samlevendes arveretlige stilling.

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Ikke overraskende har lovgivningens behandling af ugifte samlevende været under op-tøning i en længere årrække. Således blev eksempelvis reglerne om arveafgift vedrørende arv mellem ugifte samlevende lempet i 1995, således at der kun skal betales en afgift på 15 pct. af arv modtaget fra en samlever, hvor arven overstiger bundfradraget på 248.900 kr. (2007) for beregning af boafgift. I 1997 blev reglerne om gaveafgift lempet på lignende måde, således at der kun skal betales en afgift på 15 pct. af gaver mellem samlevende og kun i det omfang gaven overstiger et bundfradrag på 55.300 kr. (2007).

Hidtil har ugifte samlevende ikke haft et lovfæstet krav på at arve efter hinanden. Dette har med mellemrum givet anledning til meget ulykkelige situationer, hvor den længstlevende samlever eksempelvis ikke har haft mulighed for at opretholde de hidtidige rammer for livsførelsen, eksempelvis fordi en fælles bolig har måttet sælges. Men der er naturligvis intet til hinder for, at ugifte samlevende begunstiger hinanden i et testamente. Mange ugifte samlevende har da også oprettet sådanne gensidige testamenter.

På denne baggrund har Arvelovsudvalget i forbindelse med forberedelsen af den nye arvelov overvejet, om – i givet fald i hvilket omfang – ugifte samlevende skulle have et krav efter loven på at modtage arv efter hinanden.

Efter Arvelovsudvalgets opfattelse talte meget for at optage særlige bestemmelser i den nye arvelov om, at ugifte samlevende skulle modtage arv efter hinanden, når visse betingelser var opfyldt.

Denne anbefaling blev dog ikke fulgt. Justitsministeriets hovedsynspunkt var, at det var væsentligt også i arveretlig henseende at fastholde, at der er principiel forskel på et ægteskab og et ugift samliv.

Ugifte samlevende arver derfor fortsat kun efter hinanden, hvis de har oprettet et testamente, hvor den ene eller begge parter begunstiges. Dette kommer ofte som en ubehagelig overraskelse, når den længstlevende konstaterer, at ”svigerforældrene” eller det fælles barn arve hele formuen efter afdøde – og ikke sjældent med den effekt, at økonomien bryder sammen, og at det fælles parcelhus må sælges.

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Udvidet samlevertestamente

Men hensynet til sikring af de ugifte samlevendes retsstilling er søgt tilgodeset på den måde, at ugifte samlevende i et testamente kan bestemme, at de helt eller delvist skal modtage arv efter hinanden på samme måde, som hvis de var ægtefæller. Et sådant testamente kaldes et "udvidet samlevertestamente".

De nye regler på dette område indebærer i korthed, at ugifte samlevende ved et sådant testamente kan opnå samme arveretlige stilling som ægtefæller, der fuldt ud har fuldstændigt særeje. Det indebærer navnlig, at det i et udvidet samlevertestamente kan bestemmes, at den længstlevende samlever skal modtage arv efter samme regel, som gælder for ægtefæller. Lovens regel om arv til ægtefæller indebærer som nævnt ovenfor, at ægtefællen arver halvdelen af de efterladte midler, hvis arveladeren efterlader sig livsarvinger, dvs. børn, børnebørn m.v. Hvis arveladeren ikke efterlader sig livsarvinger, indebærer loven, at samleveren skal arve det hele.

I et udvidet samlevertestamente kan det endvidere bestemmes, at den længstlevende samlever skal have ret til suppleringsarv (600.000 kroners reglen). Retten til suppleringsarv er en socialt betonet regel, og Folketinget har her fundet, at behovet for en sådan regel er lige så stort for ugifte som for ægtefæller.

Det vil også kunne komme på tale at tillægge en samlever andre rettigheder, som normalt tilkommer ægtefæller.

Omvendt ligger der en væsentlig begrænsning i, at nogle af ægtefællernes rettigheder efter arveloven er knyttet til aktiver, der er fælleseje. Disse rettigheder kan ikke gøres gældende af ugifte samlevende, der opretter et udvidet samlevertestamente, da parterne pr. definition ikke kan have fælleseje. Eksempelvis kan det ikke bestemmes, at en længstlevende samlever skal have mulighed for uskiftet bo.

Adgangen til at oprette et udvidet samlevertestamente er forbeholdt personer i et samlivsforhold, der har en ægteskabslignende karakter.

Offentliggjort d. 9. juni 2007

Et udvidet samlevertestamente er derfor efter loven kun gyldigt, hvis parterne *ved oprettelsen*:

- 1) opfyldte visse nærmere betingelserne, der stilles for at indgå ægteskab, og
- 2) ikke havde oprettet et udvidet samlevertestamente, hvorefter en anden samlever har arveret.

Testamentet er endvidere kun gyldigt, hvis parterne *på tidspunktet for den førstafdøde samlevers død* levede sammen på fælles bopæl og:

- 1) ventede, havde eller havde haft et fælles barn eller
- 2) havde levet sammen på den fælles bopæl i et ægteskabslignende forhold i de sidste 2 år.

Et udvidet samlevertestamente skal oprettes på samme måde som andre testamenter.

Oprettelse af testamente

Ønsker man at fravige den fordeling af arven, der følger af loven skal dette ske ved testamente.

Et testamente kan både efter de hidtidige regler og efter de nye regler oprettes som enten et såkaldt *notartestamente*, et såkaldt *vidnetestamente* eller et såkaldt *nødtestamente*. For hver af de tre testamentstyper stilles visse krav i loven for at anse testamenterne for gyldige. Kravene er færrest til et nødtestamente. Ønsker man at oprette et testamente, bør testamentet normalt oprettes som et notartestamente. Det skyldes navnlig, at arvelader med et notartestamente opnår den bedste sikkerhed for, at testamentet bliver lagt til grund ved fordelingen af arven, herunder at testamentet altid kommer frem efter arveladers dødsfald, simpelthen fordi det offentlige opbevarer en kopi af testamentet.

Behov for testamente

Selv om arvelovgivningen har været undergivet en grundig revision, må man nok konkludere, at mange danskere fortsat vil have behov for at overveje, hvordan de er stillet

Offentliggjort d. 9. juni 2007

med de nye regler. Og det er ikke givet, at behovet for at oprette testamente fremover vil falde.

— o —